

Salahaddin BEKKİ

Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakültesi/Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,
Kırşehir/Türkiye

Prof. Dr., Kirsehir Ahi Evran University/Faculty of Science and Literature/Department of Turkish
Language and Literature, Kirsehir/ Turkiye

eposta: sbekki@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-6188-954X> - <https://ror.org/05rrfpt58>

Dicle DEMİRBAŞ

Dr.

eposta: dicledemirbas@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-7292-258X>

Atıf/Citation: Bekki, Salahaddin.- Demirbaş, Dicle. 2023. Neşet Ertaş Bibliyografyasına Ek (Eylül 2017-Nisan 2023). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 11 (35), 1051-1063

<https://doi.org/10.33692/avrasyad.1291494>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü /Article Types:	Derleme/Compilation
Geliş Tarihi /Received:	02.05.2023
Kabul Tarihi/Accepted:	28.05.2023
Yayın Tarihi/Published:	20.06.2023

NEŞET ERTAŞ BİBLİYOGRAFYASINA EK (EYLÜL 2017-NİSAN 2023)

Öz

Horasan'dan Anadolu'ya uzanan bin yıllık Abdallık Geleneğinin son olmasa bile son büyük abdal olma sıfatını hak eden Neşet Ertaş, 25 Eylül 2012'de onlarcası insanların diline pelesenk olmuş iki yüz civarında türkü/bozlak bırakarak Hakk'a yürümüştür. Neşet Ertaş, sağlığında olduğu gibi bugün de geride bıraktığı eserleriyle halk müziği sahnesine adım atmak üzere olan gençler ile geçimini türkülerden temin eden yüzlerce usta müzisyeni besleyen gür bir kaynaktır. O, halk müziğinin gür ve berrak bir kaynağı olarak daha uzun yıllar akmaya devam edecek ve gönül yangını çeken onlarca âşık onun türküleriyle kendilerini teskin etmeye devam edecektir.

Kelimenin tam anlamıyla "ümmi" olan ve babası Muharrem Ertaş gibi okuma ve yazmayı sonradan kendi kendine öğrenen Neşet Ertaş, hayatını tamamladığında "Fahri Doktora" diplomasına sahip, UNESCO tarafından "Yaşayan İnsan Hazinesi" ilan edilmiş irfan sahibi bir bilge idi. Neşet Ertaş, kendisi hakkında hazırlanan iki kitabı dünya gözüyle görme bahtıyarlığına erişmişti. Vefatından sonra Neşet Usta'yla ilgili çalışmaların artarak devam ettiği görülmektedir. Bu artışa akademik çevrelerin katkı sağlaması da kıymetli bir gelişmedir.

2017 yılında yayımlanmış olduğumuz "Son Abdal Neşet Ertaş: Hayatı, Eserleri ve Hakkında Yapılan Çalışmalar" başlıklı kitapta Büyük Usta'yla ilgili çalışmalarını bir araya toplamıştık. O günden

sonra da Usta'yla ilgili yapılan çalışmalarını takip etmeye ve toplamaya devam ettik. Bu çalışmayla, altı yıl içinde yapılan yayınların, adı geçen çalışmamızın formatına uygun bir makale halinde araştırmacıların yararlanmasına sunmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Abdallık Geleneği, Bozlak, Gönül Dağı, Neşet Ertaş, Türkü.

ADDITION TO NESHET ERTASH BIBLIOGRAPHY (SEPTEMBER 2017-APRIL 2023)

Abstract

Neşet Ertaş, who was deserving of the title of the last great abdal, if not the last one, of the millennia-old tradition of Abdals prevalent from Khorasan to Anatolia, strode to God on September 25, 2012, leaving approximately two hundred folk songs that are circulating in the language of the people. Neşet Ertaş is a rich source that feeds young people who are about to enter the folk music scene with the production he left behind, as well as hundreds of master musicians who make a livelihood from folk songs today, as he did in his time. He will continue to be a strong and clear source of folk music for many more years, and dozens of heartbroken lovers will continue to find solace in his folk melodies.

Neşet Ertaş, who was literally "non-literate" and taught himself to read and write like his father Muharrem Ertaş, was a sage who earned an "Honorary Doctorate" and was named "Living Human Treasure" by UNESCO upon his death. Neşet Ertaş had attained pleasure upon seeing two books written about him before his death. It can be seen that the study of Master Neşet continued to increase after his passing. Academic circles' contribution to this growth is also an encouraging development.

In the 2017 publication titled "The Last Abdal Neşet Ertaş: His Life, Production, and Studies," we compiled the studies on the Great Master. Following that day, we continued to monitor and collect the master's studies. The purpose of this research was to present publications from the past six years in an article format appropriate for our study.

Keywords: Abdals Tradition, Bozlak, Heart Mountain, Neşet Ertaş, Folk Song

Giriş

1938 yılında Kırşehir'in Çiçekdağı ilçesine bağlı Kırtıllar köyünde başlayan hayat yolculuğu 25 Eylül 2012'de İzmir'de sona eren Neşet Ertaş, "bozkırın tezenesi", "son abdal", "datlı dilli, güler yüzlü büyük usta", "son şaman", "Anadolu toprağının mektepsiz profesörü", "toprağın sesi", "çağın Karacaoğlan'ı", "ayaklar turabı gönüller hizmetçisi", "dertlerin ortakçısı", "yaşayan efsane", "halkın sanatçısı", "türkü baba", "halk ozanı", "bağlama virtüözü", "toprağımızın söz ve ses bayrağı", "kutb-ı abdalan" gibi sıfatlarla anılmış; 2010 yılında "Yaşayan İnsan Hazinesi", 2011 yılında ise İstanbul Teknik Üniversitesi Senatosunun kararıyla "Fahri Doktor" unvanını almıştır.

74 yıllık hayatının yaklaşık 60 yılını sanatla uğraşarak geçiren Ertaş, bu zaman zarfında 3 adet taş plak, 78 adet 33'lük ve 45'lik plak, 25 adet kaset ve 24 adet CD çıkarmıştır (Bekki ve Demirbaş 2017: 97-107). Sesiyle, sözüyle ve sazıyla yerelden evrensele ulaşmayı başaran Ertaş ile ilgili gerek ölümünden önce gerekse de ölümünden sonra pek çok çalışma kaleme alınmış,

Neşet Ertaş Bibliyografyasına Ek (Eylül 2017-Nisan 2023)

belgeseller hazırlanmıştır. 2017 yılında yayımladığımız “Son Abdal Neşet Ertaş: Hayatı, Eserleri ve Hakkında Yapılan Çalışmalar” başlıklı çalışmada 2017 yılı Ağustos ayına kadar onun hakkında yapılan çalışmalar ve yayınlanan belgesellerin bibliyografik listesine yer verilmiştir. Bir başka ifadeyle ilk Neşet Ertaş bibliyografyası tarafımızdan hazırlanmıştır. Bu çalışma neticesinde, Neşet Ertaş ile ilgili 18 müstakil kitap ve tezin hazırlandığı, 10 kitapta Neşet Ertaş’tan bahsedildiği görülmüştür. Yine ölümünden önce ve sonra ortaya konan yazıların sayısının 362, hakkında hazırlanan belgesellerin sayısının 9 olduğu tespit edilmiştir. Bunların dışında 9 röportajının olduğu, hakkında 22 haber ve yorumun yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Her kesimden insanın severek dinlediği, duruşuyla, mütevazılığıyla gönüllere taht kuran Neşet Ertaş ile ilgili çalışmalar önceden olduğu gibi devam etmektedir. Bu çalışmada da 2017 yılı Eylül ayından 2023 yılı Nisan ayına kadar olan sürede hazırlanan çalışmaların bir listesi verilmiş, liste, kitapta uygulanan metot esas alınarak oluşturulmuştur. Neşet Ertaş ile ilgili yapılan çalışmalar “Neşet Ertaş Hakkında Yazılmış Müstakil Kitaplar ve Tezler”, “Neşet Ertaş Hakkında Çıkan Yazılar (İnceleme, Araştırma, Köşe Yazıları)”, “Neşet Ertaş Belgeselleri” ve “Neşet Ertaş’la İlgili Diğer Haberler ve Yorumlar” şeklinde dört (4) başlık altında sıralanmıştır.

Yöntem

Bibliyografyanın düzenlenmesinde ve künyelerin yazımında şu hususlara dikkat edilmiştir:

Kitap künyelerinde, kitabı hazırlayanın soyadı (büyük harflerle), adı, kitabın adı (eğik), yayınevi, şehir adı ve tarih sıralamasına uyulmuştur. **Tez** künyelerinde, tezi hazırlayanın soyadı (büyük harflerle), adı, tezin başlığı (eğik), tezin sunulduğu üniversite ve enstitü adı, üniversitenin bulunduğu şehir adı, tarih (yıl olarak), sayfa sayısı ve parantez içerisinde tezin türü (yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik) yer almıştır. **Makale** künyeleri yazılırken, makaleyi hazırlayanın soyadı (büyük harflerle), adı, tırnak içerisinde makalenin başlığı, makalenin yayımlandığı süreli yayının adı (eğik), süreli yayının sayısı (S. kısaltmasıyla), süreli yayının yayın tarihi (ay ve yıl olarak) ve sayfa aralığı (s. kısaltmasıyla) şeklindeki sıralamaya dikkat edilmiştir. **Bildiri** künyelerinde, bildiri sunan kişinin soyadı (büyük harflerle), adı, tırnak içerisinde bildirin başlığı, bildirin sunulduğu sempozyum, kongre, panel adı ve toplantı tarihi (eğik), yayımlanmış bildirilerde, bildiri kitabını hazırlayan kişilerin adı soyadı (haz. kısaltması ile), yayınlayan kurum/yayınevi, yayımlanma tarihi, şehir adı ve sayfa aralığı (s. kısaltması ile) sıralamasına uyulmuştur. Kitap bölümlerinin yazımında da bildiri yazımındaki format uygulanmıştır.

Künyeler, her bölüm kendi içerisinde olmak üzere, yazar/araştırmacı soyadlarına göre alfabetik olarak sıralanmış ve 1’den 95’e kadar numaralandırılmıştır.

1. Neşet Ertaş Hakkında Yazılmış Müstakil Kitaplar ve Tezler

2017 yılı Eylül ayından itibaren Neşet Ertaş ile ilgili altı (6) müstakil kitabın yayımlandığı görülmektedir. Bir halk ozanı ile ilgili altı yıllık bir zaman zarfında altı kitabın yayımlanması ozana verilen değeri göstermesi açısından önemlidir. Ertaş hakkında yayımlanmış müstakil kitapların listesi şu şekildedir:

1. BEKKİ, Salahaddin ve Dicle Demirbaş, *Son Abdal Neşet Ertaş: Hayatı, Eserleri ve Hakkında Yapılan Çalışmalar*, Kesit Yay., İstanbul, 2017.

Bekki ve Demirbaş tarafından yayımlanan kitapta, Neşet Ertaş'ın sanat hayatı ile ilgili kısa bilgilere, eserlerinin listesine ve hakkında çıkmış her türlü yazılı ve görsel malzemenin bibliyografyasına yer verilmiştir.

2. ÇİÇEK, Dursun, *Türkünün Ötesi: Neşet Ertaş*, Muhit, İstanbul, 2021.

2021 yılına gelindiğinde Neşet Ertaş ile yayımlanan kitapların sayısında bir artışın olduğu gözlemlenmektedir. Dursun Çiçek tarafından yayımlanan kitap türkünün, bozkırın, bozlaşın ve Anadolu'nun hikâyesi olma özelliğini taşımaktadır. On bir bölümden oluşan kitabın her bir bölümü bir makam ve müzik ismiyle adlandırılmış, son iki bölümde Neşet Ertaş'ın fotoğraf albümüne ve kronolojisine yer verilmiştir.

3. ÜLGER, Yunus, *Neşet Ertaş Kentin Tezenesi*. Anı Yayıncılık, Ankara, 2021.

Aynı yıl yayımlanan bir başka kitap Yunus Ülger imzası taşımaktadır. Gazeteci olan Ülger, 1990'lı yıllardan 2000'li yılların başlarına kadar Almanya'da Neşet Ertaş ile söyleşiler yapmış, "Neşet Ertaş Kentin Tezenesi" başlığını taşıyan kitabında daha önce gazetelerde yayımlanmış söyleşileri ile ilk kez bu kitapta yer bulan söyleşilere yer vermiştir. Yazar ayrıca, Ertaş'ın sanat anlayışını ifade eden ve tartışan denemeleriyle kitaba eleştirel bir kimlik kazandırmıştır.

4. YAĞMUR, Sinan, *Aşkın Son Ozanı Neşet Ertaş*, Kapı Yay., İstanbul, 2021.

2021 yılında yayımlanan son kitap ise Sinan Yağmur imzası taşımaktadır. Kitap, son ozan olarak ifade edilen Neşet Ertaş'ın hayatının hikâyesi olarak ifade edilmektedir.

Neşet Ertaş gerek kişiliği ve davranışlarıyla gerekse türkülerinde verdiği mesajlar ile farklı yaş grupları üzerinde etki yaratmıştır. Eğitimin küçük yaşlarda başlamasının önemini farkında olanlar, çocuklar için hazırladıkları kitaplarla onlara hem Neşet Ertaş'ı tanıtmış hem de türkülerdeki mesajlar üzerinden belli başlı değerleri öğretme gayesi taşımışlardır. Çocuklar için özel olarak hazırlanmış iki (2) kitap dikkat çekmektedir:

5. MENTEŞ, Gülistan Yıldız, *Çocuk Yüreklere Neşet Ertaş*. Dorlion Yay., Ankara, 2022.

Neşet Ertaş Bibliyografyasına Ek (Eylül 2017-Nisan 2023)

Bir başka çocuk kitabı ise Gülistan Yıldız Mentеш tarafından hazırlanmıştır. Kitapta, “Bozkırın Tezenesi” olarak ifade edilen Neşet Ertaş hakkındaki bilgilerin çocukların anlayacağı şekilde verildiği belirtilmiştir.

6. TURGUT, Suat, *Ben Neşet Ertaş* (Adam Olmuş Çocuklar: Yıldızlara Ulaşmak Serisi-2), Güneşyolu Yayın Yapım, İstanbul, 2018.

İlk kitap Suat Turgut imzası taşımaktadır. Çocukların rol model olarak alacakları kahramanların yaşam öyküleri üzerine kurulmuş “Adam Olmuş Çocuklar” serisi içinde yayımlanan kitap, Neşet Ertaş’ın dilinden yazılmıştır. Kitapta, “saygı-sevgi, ustalık, alçakgönüllülük, hoşgörü, merhamet ve dürüstlük” gibi değerler ön plana çıkarılmıştır.

Ertaş ile ilgili çalışmalar müstakil olarak hazırlanmış kitaplarla sınırlı kalmamış, üniversiteler bünyesinde hazırlatılan lisansüstü tezler de azımsanmayacak bir sayıya ulaşmıştır. 2017 yılından itibaren üniversitelerde hazırlatılan yüksek lisans ve doktora tezleri ile birlikte sanatta yeterlik çalışmalarına bakıldığında, akademinin Neşet Ertaş’a olan ilgisini görmek mümkündür. Altı yıllık zaman zarfında Neşet Ertaş ile ilgili bir (1) doktora tezinin, on (10) yüksek lisans tezinin ve bir (1) sanatta yeterlik çalışmasının hazırlatıldığı görülmektedir. Hazırlatılan tezlerin ana bilim dalları ise farklılık göstermektedir. Hazırlatılan tezlerden altı (6) adedinin sanat ve müzik dallarından olduğu, üç (3) adedinin Türk Dili ve Edebiyatı alanında, bir (1) adedinin Halkla İlişkiler alanında, bir (1) adedinin Sosyal Bilgiler alanında, bir (1) adedinin de Sosyoloji alanında hazırlandığı görülmektedir.

Ertaş hakkında hazırlanmış lisansüstü tezlerin listesi şu şekildedir:

7. AKÇAKAYA, Ümit, *Kahraman (Yolculuk) Arketipi Açısından Kendini Gerçekleştirme: Türk Halk Ozanı Neşet Ertaş Örneği*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı, İzmir, 2022, 393 s. (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

Çalışmada, Neşet Ertaş’ın hayat hikâyesi, kişiliği, hayat felsefesi, eserleri ve söylemleri psikobiyografik yöntemle incelenmiş ve Ertaş’ın, Monomit Kuramı’nda yer alan on yedi (17) aşamayı farklı zamanlarda deneyimleyerek kendini gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma ile ayrıca, Ertaş’ın kahramanlık yolculuğundaki deneyimleri eserlerine ve söylemlerine arketipsel bir çerçevede yansıttığı tespit edilmiştir.

8. BEKTİK, Mehmet, *Neşet Ertaş ve Abdallık Geleneğinin Durumu*, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Ana Bilim Dalı, Tokat, 2021, 92 s. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Çalışmada, Neşet Ertaş’ın vefatının ardından Kırşehir’deki Abdallık Geleneği temsilcileri arasında sosyal, kültürel, dinsel ve ekonomik yaşam tarzları ile temsil

ettikleri müzik kültürünün icra biçimleri, repertuarı ve kültürel aktarımı noktasında değişikliklerin olup olmadığı, varsa hangi boyutlarda olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak, Abdal aşiretinin hem sanatsal hem de yaşam tarzı olarak Neşet Ertaş'ı örnek aldıkları, Ertaş'ın vefatından sonra kültürel değerlerde ve yaşam tarzlarında küçük ölçekli değişimlerin olduğu tespit edilmiştir.

9. DİLEK, Okan, *Neşet Ertaş Türkülerindeki Sosyal Bilgiler Dersi Değerleri*, Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Ana Bilim Dalı, Nevşehir, 2019, 221 s. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Neşet Ertaş türkülerinin sosyal bilgiler dersi kök değerleri açısından incelendiği çalışmada, iki yüz altmış (260) türküde kök değerlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu değerlerden "sevgi"nin dört yüz beş (405), "sabır"ın iki yüz yetmiş (270), "öz denetim"nin yüz on dokuz (119), "dürüstlük"ün doksan (90), "saygı"nın yetmiş dokuz (79), "dostluk"un yetmiş (70), "sorumluluk"un elli üç (53), "yardımseverlik"nin elli (50), "vatanseverlik"nin on dokuz (19), "adalet"nin beş (5) yerde geçtiği tespit edilmiştir.

10. GENÇ, Ozan, *TRT Türk Halk Müziği Repertuarında Yer Almayan Neşet Ertaş Türkülerinin Makam ve Usûl Yönünden İncelenmesi*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Bilim Dalı, Kırıkkale, 2022, 139 s. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Çalışmada, TRT Türk Halk Müziği repertuarında yer almayan on iki (12) Neşet Ertaş türküsi Türk Sanat Müziği kuramına göre incelenmiş, makam ve usûl açısından belirleyici özellikleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

11. GÖRGÜLÜ, Dilan, *Karacaoğlan, Âşık Veysel ile Neşet Ertaş'ta Kadın*, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Giresun, 2019, 305 s. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Çalışmada, üç (3) âşığın gönül dilinde kadını nasıl tasavvur ettikleri ve bunu eserlerinde nasıl terennüm ettirdikleri ortaya konulmuştur. Âşıkların şiirlerindeki kadınlar, fiziki güzellik unsurları, giyim-kuşamları, takıları, süs malzemeleri ve kokuları, annelikleri ve isimleri yönüyle ele alınmıştır.

12. KANDIR, Çiğdem, *Neşet Ertaş'ın Türkülerinde Folklorik Unsurlar*, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Rize, 2020, 211 s. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Çalışmada, Neşet Ertaş'ın türkülerinde yer alan halk edebiyatı ve halk bilimi unsurları ayrı bölümler halinde ele alınmıştır. Türkülerdeki halk edebiyatı unsurlarının ele alındığı bölümde, Kerem ile Aslı, Arzu ile Kamber, Ferhad ile Şirin, Leyla ile Mecnun gibi hikâye kahramanlarının yanı sıra atasözleri, deyimler, deyişler, alkış ve kargışlar, hitaplar ve nidaların tespit edildiği belirtilmiştir. Halk bilimi unsurlarının ele alındığı bölümde ise, türkülerde doğum, askerlik, evlenme ve ölüm gibi geçiş dönemlerinin,

Neşet Ertaş Bibliyografyasına Ek (Eylül 2017-Nisan 2023)

halk gastronomisi, halk botanigi, halk ekonomisi, halk giyimi, halk hekimligi, halk takvimi, halk meteorolojisi, halk müziği, halk zoolojisi, halk mutfağı ve halk inanışlarının yer aldığı belirtilmiştir.

13. KILIÇ, Mert, *Alevi-Bektaşî Müziği İçerisinde Neşet Ertaş'ın Eserlerinin Analizi*, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Müziği Ana Bilim Dalı, Ankara, 2019, 151 s. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Çalışmada, Neşet Ertaş'ın inanç anlayışının belirgin olarak yansıdığı eserler, Alevi-Bektaşî müzik repertuarı içindeki eserlerle müzikal unsurları ve sözel içerikleri yönüyle karşılaştırılmış; makam, seyir yapısı, ritmik unsurlar ve sözel içeriklerinin barındırdığı inançsal detaylar dikkate alınarak incelenmiştir.

14. KILINÇ, Mehmet, *Bozlak Müziğinin Klasik Gitar ile Yeniden Yorumlanması*, Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı, İzmir, 2017, 130 s. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Çalışmada, Muharrem Ertaş ve Neşet Ertaş tarafından literatüre kazandırılmış olan "Cahildim Dünyanın Rengine Kandım", "Yazımı Kışa Çevirdim", "Neden Garip Garip Ötersin Bülbül" adlı eserlerin klasik Batı müziği ile sentezlenerek yeniden yorumlandığı belirtilmiştir.

15. KÖSE, Semih, *Neşet Ertaş Türkülerinin Cümle Yapısı Açısından İncelenmesi*, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Çankırı, 2018, 342 s. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Çalışmada, Neşet Ertaş'ın yüz seksen dokuz (189) türküsü/şiiri kurallı cümleler haline getirilerek incelenmiş ve türkülerde "basit, iç içe geçmiş birleşik, bağımlı sıralı, bağımsız sıralı, bağlı ve eksilteli cümle" olmak üzere altı (6) farklı cümle yapısının öne çıktığı tespit edilmiştir.

16. SARIOĞLU, Meryem Şirin, *Neşet Ertaş Türkülerinde Söz ve Ezgi Uyumunu*, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk Müzikleri Ana Bilim Dalı, Ankara, 2019, 133 s. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Söz ve müziğinin kesin olarak Neşet Ertaş'a ait olduğu teyit edilen yirmi beş (25) türkünün incelendiği çalışmada, türkülerdeki söz ve ezgi formları arasında uyumlu bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

17. ŞAHİN, Erdal, *Ses, Ağız ve Hançere Teknikleri Yönüyle Orta Anadolu Abdallarından Muharrem Ertaş, Hacı Taşan, Çekiç Ali ve Neşet Ertaş'ın İcra Farklılıkları*, İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Ana Sanat Dalı, İstanbul, 2021, 168 s. (Sanatta Yeterlik).

Çalışmada, Muharrem Ertaş ve Neşet Ertaş tarafından icra edilen “Avşar Elleri”, Hacı Taşan, Çekiç Ali ve Neşet Ertaş tarafından icra edilen “Başında Pare Pare Karın Var Senin”, Çekiç Ali ve Neşet Ertaş tarafından icra edilen “Anam Ağlar Başucumda Oturur”, Muharrem Ertaş, Çekiç Ali ve Neşet Ertaş tarafından icra edilen “Biter Kırşehir’in Gülleri” adlı eserler incelemeye tabi tutulmuştur. İncelemeler sonucunda, sanatçıların müzikal geçmişleri, ses özellikleri, ağız hançere teknikleri ve ortak okumuş oldukları eserlerin icra farklılıkları ortaya konmuştur.

18. TORAMAN, Ahmet, *Sanatçı ve Siyasetçi Ölümlerinin Sosyolojik Açıdan Karşılaştırılması: Neşet Ertaş ve Süleyman Demirel Örneği*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Mersin, 2017, 111 s. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Çalışma için, beş (5) gazetenin Neşet Ertaş ve Süleyman Demirel’in ölümlerini takip eden bir aylık sayıları incelenmiş, Ertaş ve Demirel’in ölümlerine ilişkin birçok tema elde edilmiştir. Ertaş için elde edilen temalara bakıldığında, “insan, müzik, halk, kimlik, iktidar-sanat ilişkisi, birlik ve beraberlik, muhafazakârlık, yoksulluk ve sanat sorunları”nın ön plana çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

2. Neşet Ertaş Hakkında Çıkan Yazılar (İnceleme, Araştırma, Köşe Yazıları)

Ertaş hakkında çeşitli dergilerde yazıların yayımlandığı, sempozyumlarda bildirilerin sunulduğu ve kitap bölümlerinin yazıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda Neşet Ertaş’ın kişiliğinden ve hayatından başlanmak üzere, sanatı, türkülerinde verdiği mesajlar ve kullandığı imgeler, içerisinde yetiştiği Abdallık Geleneği, türkülerinin dilsel, söylemsel ve müzikal analizi üzerine yoğunlaştığı görülmektedir.

a. Ertaş hakkında dergilerde yayımlanan yazıların listesi şu şekildedir:

19. ADIGÜZEL, Güven, “Neşet Ertaş’ın Sızlattığıdır”, *İzdiham*, S. 11 (Ocak –Şubat 2019), s. 24-25.
20. AKÇİÇEK, Sema Nur, “Bir Garip Âşık: Neşet Ertaş”, *İMBİK Kültür-Sanat ve Edebiyat Dergisi*, S. 11 (2022), s. 36-39.
21. ARI, Sinan ve Saniye Erdem, “Neşet Ertaş’ın Mısralarından Değerler Eğitimi”, *TURAN-Stratejik Araştırmalar Merkezi*, C. 14, S. 56 (2022), s. 195-202.
22. AVŞAR, İmdat, “Elnare Abdullayeva: ‘İnsan Ancak Kâmil Olduğunda Neşet Ertaş’ı İdrak Edebilir’”, *Türk Edebiyatı*, S. 587 (Eylül 2022), s. 18-33.
23. AVŞAR, Ziya, “Gönül Dağında Bir Garip Neşet Ertaş”, *Türk Edebiyatı*, S. 587 (Eylül 2022), s. 4-9.
24. BEKKİ, Salahaddin, “Herkesin Sevdiği Olabilmek”, *Türk Edebiyatı*, S. 587 (Eylül 2022), s. 34-37.

Neşet Ertaş Bibliyografyasına Ek (Eylül 2017-Nisan 2023)

25. BULDUK, Zeki, "Neşet Ertaş ve Benim Abdallarım", *Türk Edebiyatı*, S. 587 (Eylül 2022), s. 38-40.
26. CEYLAN, Ömür, "Bozkır İçimizde: Neşet Ertaş-Zeki Müren Dostluğu", *Türk Edebiyatı*, S. 587 (Eylül 2022), s. 10-13.
27. CEYLAN GÜZELCE, Bedia "Evvelimiz de O'dur Ahirimiz de...", *Kafa*, S. 61 (Eylül 2019), s. 24.
28. ÇETİN, Nurullah, "Anadolu Türk Bilgeliğinin Bir Sesi: Neşet Ertaş", *İMBİK Kültür-Sanat ve Edebiyat Dergisi*, S. 11 (2022), s. 4-5.
29. ÇİFÇİ, Yusuf, "Demokrasinin Türküsünü Söylemek: Demokratik Değerler Bağlamında Neşet Ertaş Türkülerinin Söylemsel Analizi", *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 23, S. 4 (2022), s. 992-1003.
30. DEVECİ, Abdurrahman, "Bozkırın Sesi Neşet Ertaş", *Türk Edebiyatı*, S. 587 (Eylül 2022), s. 41-43.
31. EFE, Kürşat, "Neşet Ertaş'ın Dili: Bozkırın Türkçesi", *İMBİK Kültür-Sanat ve Edebiyat Dergisi*, S. 11 (2022), s. 6-35.
32. ERGÜLEN, Haydar, "Abdallığın Binası Yola Kurulu!", *Masa*, S. 32 (2019), s. 8-9.
33. ERGÜLEN, Haydar, "Şiir de Yürür", *Virüs*, S. 8 (Temmuz-Ağustos-Eylül 2021), s. 145-158.
34. FOSSUM, Dave, "Neşet Ertaş and Ontologies of Turkey's Folk Music", *Asian Music*, C. 54, S. 1 (2023), s. 28-59.
35. KABADAYI, Ceren, "Neşet Ertaş Türkülerinde Bir Metafor Olarak Kadın", *Karadeniz Araştırmaları*, C. XVI, S. 61 (2019), s. 142-153.
36. KÖSE, Semih ve Zeliha Gaddar, "Neşet Ertaş Türkülerinin Cümle Yapısı Açısından İncelenmesi", *Turkish Studies*, C. 14, S. 3 (2019), s. 1589-1607.
37. KÜTÜK, Yasin, "Neşet Ertaş Türkülerinde Duygulanım Boyutunun İncelenmesi: Bir Duygular Endeksi Uygulaması", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S. 104 (2022), s. 329-348.
38. MANAS, Özge, "Son Mecnun Neşet Ertaş", *Türk Edebiyatı*, S. 587 (Eylül 2022), s. 44-46.
39. MERİÇ, Murat, "Yolumuzu Aydınlatan Işık", *Kafa*, S. 61 (Eylül 2019), s. 25.
40. "Neşe, Dert, Aşk Yazılır Neşet Ertaş Diye Okunur!", *Türkü Life*, S. 19 (Eylül 2018), s. 4-8.
41. SALTİK, Hasan, "Gönlüm Hep Seni Arıyor Neredesin Sen?", *OT Şarkılarla (Nakarathlı Özel Sayı)*, S. 9 (Ağustos-Eylül 2019).

42. SAMİ, Talip, "Âşık Veysel Şatıroğlu, Neşet Ertaş ve Âşık Mahzuni Şerif Eserleriyle Foucault'cu Söylem Analizi Üzerine Bir Çalışma: Yaşam Doyumunu ve Ölüm Arzusu Analizi", *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, C. 4, S. 7 (2018), s. 116-140.
43. ŞAHİN, Ayfer, "Neşet Ertaş Türkülerinin Türkçe Dersi Kök Değerleri Bağlamında İncelenmesi", *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, C. 6, S. 1 (2022), s. 1-15.
44. ŞAHİN, Tuğrul Gökmen ve Bedrettin Kayhan, "Neşet Ertaş Türkülerinde Söz Varlığı", *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 13, S. 1 (2023), s. 69-87.
45. ŞÜKÜR, Betül, "Bozkırın Gönlü Garip Tezenesi Neşet Ertaş", *Masa*, S. 32 (Eylül 2019), s. 4-7.
46. TOKEL, Bayram Bilge "Gönüllerin Hizmetçisi, Türkülerin Efendisi: Neşet Ertaş". *Türk Edebiyatı*, S. 587 (Eylül 2022), s. 14-17.
47. TOKEL, Bayram Bilge, "'Şarkı'dan Türküye': Saadettin Kaynak'tan Neşet Ertaş'a", *Muhit*, S. 26 (2022), s. 73-77.
48. TOKEL, Bayram Bilge, "Gönül Dağı Kimin Türküsü?", *Fikir Coğrafyası*, 22 Ekim 2020. (Erişim Adresi: <https://fikircogrfyasi.com/makale/gonul-dagi-turkusu-kimin#>).
49. TUNÇ, Gökhan, "'Gölgeye Girenin Gölgesi Olmaz': Etkilenme Endişesi Merkezinde Muharrem ve Neşet Ertaş İlişkisi", *Milli Folklor*, C. 17, S. 129 (2021), s. 90-97.
50. ULUSOY, Mustafa, "Karga Olan Gül Kıymeti Bilemez", *Ayarsız*, S. 45 (Kasım 2019), s. 32-33.
51. YILMAZ TURAN, Sümeyye ve Okan Yıldız, "Müsaadenizle Ceketimi Çıkarabilir miyim Efendim?", *Uluslararası Maarif Dergisi*, S. 6 (2022), s. 86-89.

b. Ertaş hakkında yazılan kitap bölümlerinin ve sunulan bildirilerin listesi ise şu şekildedir:

52. BEKKİ, Salahaddin, "Neşet Ertaş Özelinde Kırşehir'in Unesco Müzik Şehri Olma Yolculuğu", *T.C. Kırşehir Belediyesi UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Kırşehir Ulusal Müzik Çalıştayı Raporu (7-8 Temmuz 2021 Kırşehir)*, Haz. Satı Doğanıyigit vd., Kırşehir Belediye Yayınları, Kırşehir, 2021, s. 70-77.
53. BÖREKÇİ, Alper ve Kadri Yılmaz Erdal, "TRT Türk Halk Müziği Repertuarında Yer Alan Neşet Ertaş'a Ait Türkülerdeki Müzik Dokusunun Bilgisayar Destekli Analizi", *Uluslararası Sanad Kongresi Bildiri Kitabı*, Ed. Turan Sağer, Hasan Arapgirlioğlu, Kamile Perçin Akgül ve Kader Sürmeli, Gece Akademi, Ankara, 2019, s. 401- 412.

Neşet Ertaş Bibliyografyasına Ek (Eylül 2017-Nisan 2023)

54. ÇALIŞKAN, Nihat, "Neşet Ertaş'ın 'Yolcu' Adlı Türküsünün Ontolojik Bağlamda Didaktik Manifestosu". *II. International Academic Research Congress Full Text (18-21 October 2017 Antalya)*, Ed: Erdal Hamarta vd., Çizgi Kitabevi, Konya, 2017, s. 780-785.
55. ERGÜLEN, Haydar, "Alevi Şiirinde İki Âşık Hâli: Âşık Mahzuni Şerif ile Neşet Ertaş", *Âşıklar Cemi, İthaki*, İstanbul, 2022, s. 40-55.
56. ERGÜLEN, Haydar, "Bozkır Organizasyon: Neşet Ertaş", *Âşıklar Cemi, İthaki*, İstanbul, 2022, s. 70-72.
57. ERGÜLEN, Haydar, "Ey Kara Yazılı Neşet Emmi!", *Âşıklar Cemi, İthaki*, İstanbul, 2022, s. 86-89.
58. ERGÜLEN, Haydar, "Gönül Dağı", *Âşıklar Cemi, İthaki*, İstanbul, 2022, s. 79-85.
59. ERGÜLEN, Haydar, "Sesinin 'Toz'uyla, Ayağınızın Turabı Olmak İsteyen Bir Garip Yolcu: Neşet Ertaş", *Âşıklar Cemi, İthaki*, İstanbul, 2022, s. 73-78.
60. ERGÜLEN, Haydar, "Yürürden Abdal", *Âşıklar Cemi, İthaki*, İstanbul, 2022, s. 90-92.
61. İLK, İlkin Eylül, "Yaşayan İnsan Hazinesi: Neşet Ertaş", *4. Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi Kongre Tam Metin Kitabı*, 2018, s. 51-56.
62. KESKİN, Ahmet, "Bir Abdal, Bir Âşık ve Bir İnsan Olarak Neşet Ertaş'ta İnsan Hakları ve Eleştirel Söylem", *Âşık Sanatı: 2022 Abdal Yılı*, Ed. Yusuf Gökkan, Kesit, İstanbul, 2022, s. 155-186.
63. LETAİLLEUR, Erica, "Neşet Ertaş. Gurbet. Hasret", *23. Ankara Uluslararası Tiyatro Festivali Konferans "Göç Olgusu ve Sanat"*, 3.12.2018.
64. TURAN, Metin, "Cahildim dünyanın rengine kandım", *Avludaki Ses / Halk Kültürü Yazıları*, Ürün, Ankara, 2023, s. 139-146.

Basılı ve elektronik kültür ortamında yayımlanan bazı gazetelerde de Neşet Ertaş'ın özellikle hayatının ve kişiliğinin konu edildiği köşe yazılarına denk gelmek mümkündür.

c. Çeşitli gazetelerde çıkan köşe yazılarının listesi şu şekildedir:

65. "Bozkırın Tezenesi: Neşet Ertaş (1938-24 Eylül 2012)", *Bozkırın Sesi*, S. 10 (2017), s. 32-37.
66. ÇAKIR, Nedim Yüksel, "Tevazunun Şahikası; Neşet Ertaş". *Redaktör Haber*, 05 Eylül 2019.
67. ÇAM, Zafer, "Sanatçı Bozkırın Tezenesi", *Kırşehir Pusula*, 2020.
68. ÇELİK, Onur, "Gönül Dağımızın Zirvesi: Neşet Ertaş", *dünyabizim.com*. 02 Ekim 2019.
69. ÇİÇEK, Dursun, "Neşet Ertaş; Leyla'dan Mevla'ya Bir Garibin Gönül Yolculuğu", *Dünya Bülteni*, 25 Eylül 2019.

70. EROĞLU, Musa, "Neşet Ertaş Gibi Sanatçıların Yarattığı Değerler Ülkenin 'Nüfus Kâğıdı'", *Hürriyet*, 26 Eylül 2018.
71. HIZLAN, Doğan, "Neşet Ertaş: Bozkırın Tezenesi", *hürriyet.com.tr*, 22 Kasım 2020.
72. KÖPRÜLÜOĞLU, Atilla, "Gönlümüz Hep Seni Arıyor Neşet Ertaş...", *HalkTV*, 24 Eylül 2018
73. KÖSELEY, Fatma Zehra, "Neşet Ertaş Ustanın Ardından.", *Halkız Biz*, 26 Eylül 2019.
74. Kurabiye Canavarı, "Neşet Ertaş: Abdallık Kültürünün Son Efsanesi", *milliyet.com.tr (Molatik)*, 25 Eylül 2020.
75. MERİÇ, Murat, "Bir Neşet Ertaş Hikâyesi", *Independent Türkçe*, 25 Eylül 2019.
76. ÖZDEMİR, Ahmet, "Neşet Ertaş: 'Garibin Dünyada Yüzü Gülmez'", *tümhaberler.com*, 2022.
77. ÖZGÜL, Seher, "Neşet Ertaş'ın Sanatıyla Geniş Kitlelerin Tanışması", *Harbi*, 24 Kasım 2017
78. UNGAN, Suat, "Neşet Ertaş'ı Anlamak", *Taka Gazetesi*, 25 Temmuz 2021.
79. ÜNAL, M. Tanzer, "O 'Son Ekmeğini' de Yedi Gitti, Ama Biz Ders Almasını Bilemedik", *Kocaeli*, 03 Ekim 2020.
80. ÜNAL, M. Tanzer, "Türkiye'nin Bugün 'Neşet Ertaş Felsefesine' Çok İhtiyacı Var", *Kocaeli*, 01 Ekim 2021.
81. YARDIMCI, Mehmet, "Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş", *Türkiye'de Yeniçağ*, 26 Eylül 2021.
82. YAVUZ, Yusuf, "Neşet Ertaş'ın Adını Bakın Nereye Verdiler", *odato.com*, 26 Eylül 2017.

3. Neşet Ertaş Belgeselleri

Ertaş'ın her ölüm yıldönümünde televizyonlarda ve internet üzerinden yayın yapan kanallarda belgesellerinin yayınlandığı görülmektedir. Çoğu zaman daha önce hazırlanmış belgeseller ön plana çıkarken, 2017 yılından sonra hazırlanan iki (2) belgesel dikkat çekmektedir:

83. 'Bir Ayrılık' Neşet Ertaş Belgeseli, Yönetmen: Hakan Maraş, 2017, 22.58 dk. (Erişim Adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=wwEM4M2DFO8>).
84. Neşet Ertaş Belgeseli, Haz: Cem Fakir, DW Türkçe, 2022, 22.40 dk. (Erişim Adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=yzAnxMKxkXk>).

4. Neşet Ertaş'la İlgili Diğer Yayınlar (Haberler ve Yorumlar)

Ertaş ile ilgili gazetelerde çıkan haberlerin ölüm yıldönümünde yapılan anmalar üzerine olduğu görülmektedir. Yine özellikle ölüm yıldönümlerinde gazetelerde küçük de olsa bir bölümün Neşet Ertaş'a ayrıldığı dikkat çekmektedir. Gazetelerde yayımlanan haber ve yorumların listesi şu şekildedir:

Neşet Ertaş Bibliyografyasına Ek (Eylül 2017-Nisan 2023)

85. “Bozkırın Tezenesi’ Neşet Ertaş, Ölüm Yıldönümünde Mezarı Başında Anıldı”, *Hürriyet*, 25.09.2018. (E.T: 29.09.2018).
86. “Bozkırın Son Âşığı ‘Garip’”. *Gazetekale*. 24 Eylül 2022. s. 21. (E.T: 26.04.2023).
87. “Büyük Ozan Neşet Ertaş’ın Hayatı Beyaz Perdeye Aktarılıyor”. *Kırşehir Haber Türk*. 24.08.2021. (E.T: 24.08.2021).
88. “Neşet Ertaş Artık Karagöz Perdesinde”. *UMUT*. 21 Ekim 2020. (E.T: 26.04.2023).
89. “Neşet Ertaş Heykeli Açıldı”. *Hürriyet*. 26.09.2018. (E.T: 29.09.2018).
90. “Neşet Ertaş’a Saygı”. *Hürriyet*. 23.09.2018 (E.T: 29.09.2018).
91. “Neşet Ertaş’a Vefa Konseri”. *Sabah*. 29.09.2018. (E.T: 29.09.2018).
92. “Neşet Ertaş’ı Dinleyerek Değil Yazarak Anladı”. *milliyet.com.tr*. 8 Mart 2018. (E.T: 29.09.2018).
93. “O Öldükten Sonra Bozlaklar Öksüz Kaldı”. *milliyet.com.tr*. 25.09.2018 (E.T: 29.09.2018).
94. “Rekor Denemesi Yapılacak”. *Mynet*. 28.08.2021. (E.T: 04.09.2021).

[Neşet Ertaş hakkında bir de ansiklopedi maddesi yayımlanmıştır. Maddede, Ertaş’ın hayat hikâyesine, sanatına ve hakkında yapılmış bazı çalışmalara kısaca değinilmiştir.]

95. PARLAK, Erol, “Garip, Neşet Ertaş”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 2019. (Erişim Adresi: <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/garip-neset-ertas>).

Sonuç

Neşet Ertaş, gerek kişiliği ve içinde yetiştiği Abdallık Geleneği ile gerekse sanatıyla farklı disiplinler tarafından inceleme konusu yapılmış ve çeşitli açılardan ele alınmıştır. 2017 yılı Eylül ayından 2023 yılı Nisan ayına kadar geçen altı (6) yıllık zaman zarfında, Ertaş hakkındaki çalışmaların azalmadan devam ettiği görülmektedir.

Her ölüm yıldönümünde anma amaçlı yazılan yazılar ve kendisi ile ilgili yapılan çalışmaların haberleştirilmesi dahi Ertaş’ın unutulmadığını, her daim hatırlandığını ve önemli bir yere konduğunu anlatmaya yetmekteyken, bu zaman zarfında akademinin ilgisinin artarak devam etmesi oldukça dikkat çekicidir. Ertaş’ın ölümünün üzerinden geçen on bir (11) yıla rağmen, yapılan çalışmaların hız kesmeden devam etmesi, ona ve sanatına olan ilginin, sevginin daha uzun yıllar canlı kalacağını şahidi, işareti olarak değerlendirmek mümkündür.

Her bibliyografya çalışmasında olabileceği gibi bu çalışmada da atlanan, unutulmuş ve ulaşılamadığı için kayda geçirilemeyen künyeler mutlaka vardır. O yüzden, okuyucu tarafından görülecek eksiklik ve yanlışlıkların “sbekki@gmail.com” adresine bildirilmesi son derece önem arz etmektedir.

